

SPRAWOZDANIA – COMPTES-RENDUS – REPORTS

„TURYZM” 1998, t. 8, z. 2

Stanisław Liszewski

SPECJALIZACJA Z GEOGRAFII TURYZMU NA KIERUNKU
GEOGRAFIA NA UNIWERSYTECIE ŁÓDZKIM (1982–1998)

LA SPÉCIALISATION DANS LE DOMAINE DE LA GÉOGRAPHIE
DU TOURISME DANS LE CADRE DE GÉOGRAPHIE
À L'UNIVERSITÉ DE ŁÓDŹ (1982–1998)

SPECIALIZING IN THE GEOGRAPHY OF TOURISM
AT THE DEPARTMENT OF GEOGRAPHY,
UNIVERSITY OF LODZ (1982–1998)

Po szesnastu latach, 30 września 1998 r., kończy swoją działalność dydaktyczną specjalizacja z geografii turystyki, która istniała na Uniwersytecie Łódzkim.

Specjalizacja uruchomiona została jako jedna z sześciu na kierunku geograficznym, od 1 października 1982 r. Właśnie w tym dniu pierwsza grupa 10 studentów, którzy po drugim roku studiów geograficznych wybrali specjalizację, rozpoczęła studia wg nowego, zatwierdzonego przez Radę Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UŁ, programu (L i s z e w s k i 1989).

Powołanie na Uniwersytecie Łódzkim specjalizacji z geografii turystyki stało się w tym okresie pewnym wydarzeniem w skali Polski, była to bowiem druga, po Uniwersytecie Jagiellońskim, posiadającym bogate tradycje w zakresie kształcenia specjalistów dla potrzeb turystyki (J a c k o w s k i 1992), specjalizacja z geografii turystyki na uniwersytecie w naszym kraju.

Uruchomienie specjalizacji na Uniwersytecie Łódzkim stało się możliwe dzięki doświadczeniu, jakie pracownicy naukowo-dydaktyczni Instytutu Geografii tej uczelni zdobyli przy organizacji i prowadzeniu Podyplomowego Studium Turystyki, które rozpoczęło działalność w 1977 r. (D z i e g i e ć 1985). Studium to było swoistym laboratorium, w którym przetestowano zarówno fragmenty programu przyszłej specjalizacji, jak i zgromadzono kadrę wykładowców

wywodzącą się z różnych kierunków i wydziałów uniwersyteckich, jak również z praktyki turystycznej.

Idea wykształcenia geografa turystyki w ośrodku łódzkim zakładała przygotowanie takiego absolwenta, który będzie posiadał umiejętności nasycenia treścią, głównie poznawczą, różnorodnych form turystyki i wypoczynku. Miał to być świadomy celów organizator czasu wolnego w zakresie czynnego, poznawczo-turystycznego jego zagospodarowania.

Tak sformułowany cel specjalizacji wymagał odpowiednio przygotowanego programu nauczania. Program, w całym okresie działalności specjalizacji, ulegał pewnym modyfikacjom, które wynikały zarówno z doświadczeń, jakie zdobywali pracownicy, jak i systematycznych badań opinii studentów, którzy przed opuszczeniem uczelni wypełniali ankietę oceniającą program specjalizacji oraz wykładowców. Studenci zgłaszali również swoje postulaty pod adresem programu, które w miarę możliwości były podstawą do jego modyfikacji.

Cały program specjalizacji, obejmujący 870 godzin zajęć audytoryjnych oraz 70 dni ćwiczeń i praktyk terenowych, realizowany był przez trzy lata, tzn. w ramach III, IV i V roku studiów geograficznych i był podzielony na pięć bloków tematycznych (L i s z e w s k i 1990). Blok pierwszy obejmował przedmioty prezentujące człowieka jako uczestnika ruchu turystycznego, jego potrzeby i możliwości fizyczne i psychiczne w zakresie czynnego wypoczynku (fizjologia pracy i wypoczynku, psychologia społeczna). Blok drugi obejmował wiedzę dotyczącą zasobów turystycznych (środowisko przyrodnicze, architektura, sztuka, archeologia, etnografia i inne). W trzecim bloku zgrupowano przedmioty geograficzne prezentujące zjawiska i procesy związane z turystyką w ujęciu przestrzennym (podstawy geografii turystyki, geografia turystyczna Polski i świata, krajoznawstwo). Kolejny blok obejmował przedmioty, które można nazwać zawodowymi, dawały one bowiem przygotowanie w zakresie organizacji i techniki pracy w turystyce (ekonomika turystyki, organizacja imprez turystycznych, pilotaż i przewodnictwo, planowanie przestrzenne, zagospodarowanie terenów wypoczynkowych). Ostatni, piąty blok programowy skupiał przedmioty metodyczne, których opanowanie było niezbędne do prowadzenia badań naukowych w zakresie turystyki, a zwłaszcza przygotowania pracy magisterskiej (proseminarium, seminarium magisterskie, metody badań terenowych).

Realizacja omówionego programu dawała absolwentowi specjalizacji wiedzę w zakresie: znajomości potrzeb oraz możliwości fizycznych i psychicznych człowieka pragnącego uprawiać turystykę, a także znajomość zasobów turystycznych Polski i świata, umożliwiającą w sposób kompetentny prezentację oferty turystycznej, umiejętności organizacji i obsługi imprez turystycznych oraz zagospodarowania czasu wolnego, i wreszcie – umiejętności praktycznego wykorzystania dorobku naukowego na potrzeby wykonywanego zawodu.

Bardzo ważnym elementem kształcenia specjalisty z geografii turystyki na Uniwersytecie Łódzkim były ćwiczenia i praktyki terenowe. W programie stu-

diów przewidziane były trzy rodzaje ćwiczeń. Ćwiczenia specjalistyczne z geografii turystyki organizowane przez Zakład, a później Katedrę Geografii Miast i Turystyki, praktyki zawodowe, które studenci odbywali w biurach turystycznych, oraz indywidualne praktyki magisterskie, realizowane pod opieką promotorów prac magisterskich i poświęcone gromadzeniu materiałów terenowych do przyszłych prac. Poprzestając na wymienieniu tylko dwóch ostatnich rodzajów praktyk, które miały bardzo zindywidualizowany charakter, pragnę poświęcić kilka słów specjalistycznym ćwiczeniom terenowym z geografii turystyki.

Ćwiczenia te, w wymiarze dwóch tygodni, odbywały się zwykle w lipcu na obszarach aktywnych turystycznie. Celem ćwiczeń było zapoznanie studentów z organizacją turystyki na obszarze odbywanych ćwiczeń, a także przeprowadzenie konkretnych badań terenowych pozwalających określić funkcję turystyczną miejscowości czy obszaru, jej wielkość, rangę i zasięg przestrzenny. Studenci poznawali również najbliższą okolicę w ramach wycieczki studialnej, jaką organizowano na zakończenie pobytu. Ćwiczenia kończyły się zwykle sesją naukową, w czasie której studenci prezentowali zebrany i opracowany materiał terenowy. Często w sesjach tych uczestniczyli zaproszeni przez studentów przedstawiciele miejscowych władz czy instytucji udzielających studentom pomocy w zbieraniu materiałów. W późniejszym okresie zrezygnowano z opracowywania i prezentowania materiałów na miejscu, a studenci wykorzystywali zgromadzony materiał do przygotowywania prac na seminariach magisterskich. W tych przypadkach organizowano sesję wyjazdową na teren prowadzonych badań w późniejszym okresie, prezentując – w sposób bardziej udokumentowany i kompleksowy – opracowany materiał przed miejscowymi władzami (np. Nowe Miasto n. Pilicą).

Ćwiczenia terenowe odegrały bardzo ważną rolę w kształceniu przyszłych specjalistów. Studenci często po raz pierwszy stykali się praktycznie z problemami nurtującymi miejscowości turystyczne, poznawali te problemy, a często starali się włączyć w ich rozwiązywanie. Niemal regułą stało się, że ktoś z grupy studenckiej decydował się na podjęcie tematu pracy magisterskiej z terenu odbywanych ćwiczeń bądź z problematyki, którą zajmował się na ćwiczeniach. Bardzo ważną rolę odegrały ćwiczenia w zakresie nabycia umiejętności prowadzenia badań terenowych przez studentów. Pomiaru ruchu, badania ankietowe, wykonywanie map terenowych i inne metody stosowane w czasie ćwiczeń były potem wykorzystywane przez studentów w ich samodzielnie przygotowywanych pracach magisterskich.

W okresie funkcjonowania specjalizacji z geografii turystyki, 14 razy organizowano ćwiczenia terenowe specjalizacyjne (ćwiczenia odbywały się zgodnie z programem studiów po III roku). Odbywały się one kolejno: na Półwyspie Helskim (Jastarnia, 1983), w Bieszczadach (Lesko, 1984), na Pojezierzu Suwalsko-Augustowskim (Stary Folwark, 1985 i Augustów, 1986), na Płaskowyżu Nałęczowskim (Kazimierz Dolny, 1987, Puławy, 1988), w Beskidzie Sądeckim

(Krynica, 1989 i 1990), w dolinie Pilicy (Inowłódz, 1991 i Nowe Miasto n. Pilicą, 1992), na Polanie Uktowskiej (Ukta, 1993), w Beskidzie Śląskim (Wiśła, 1994), w Gorcach oraz Grotnikach pod Łodzią (1995) i w Beskidzie Niskim oraz w Kotlinie Kłodzkiej (1996).

Bardzo ważnym elementem edukacji przyszłych specjalistów działających w turystyce, były ćwiczenia terenowe realizowane poza granicami kraju lub uczestnictwo w ćwiczeniach organizowanych na terenie Polski wspólnie ze studentami zagranicznymi. Najpierw Zakład, a później Katedra Geografii Miast i Turyzmu Uniwersytetu Łódzkiego, która była organizatorem i odpowiadała za organizację całej specjalizacji, w początkach lat osiemdziesiątych nawiązała współpracę, głównie dydaktyczną, z Instytutem Studiów Turyzmu i Hotelarstwa Uniwersytetu w Angers (Francja). Efektem tej współpracy była regularna wymiana grup studentów i pracowników obu uczelni, którzy wspólnie odbywali ćwiczenia terenowe przemiennie na terenie Polski i Francji. W programach tych ćwiczeń było prowadzenie wspólnych badań terenowych oraz wycieczki studialne w celu poznania regionu, w którym odbywały się ćwiczenia. W programie pobytu zagwarantowano również studentom francuskim zwiedzanie Warszawy, a polskim – Paryża.

Znaczenie tych ćwiczeń dla dobrego wykształcenia geografów turystyki na Uniwersytecie Łódzkim jest trudne do przecenienia. Studenci, wyjeżdżając do Francji, kraju przodującego w rozwoju turystyki w Europie, mieli możliwość poznania z autopsji nie tylko walorów turystycznych tego kraju, ale również organizację turystyki, a także proces kształcenia na innej uczelni. Bardzo duże znaczenie miały bezpośrednie, osobiste kontakty między studentami polskimi i francuskimi w czasie ćwiczeń. Konieczność porozumienia się w języku obcym dodatkowo dopingowała do nauki, a wspólne badania prowadzone w terenie, wymagające często pokonywania licznych przeszkód, zbliżały młodych ludzi do siebie.

Pierwsze wspólne praktyki zorganizowane były przez stronę polską i odbyły się w 1984 r. w Lesku. W rok później grupa studentów i pracowników Uniwersytetu Łódzkiego gościła w Angers (Olszewska, Wychowaniec 1987). W 1986 r. grupa francuska kolejny raz uczestniczyła w ćwiczeniach na terenie Polski. Odbyły się one wspólnie z grupą studentów specjalizacji geografia turystyki w Augustowie (S. Kaczmarek 1989). W kolejnym, 1987 r., grupa studentów i pracowników specjalizacji realizowała ćwiczenia na wyspie Oleron, położonej w strefie szelfowej Oceanu Atlantyckiego (Dziegieć 1990). Kolejna grupa francuska odbyła ćwiczenia terenowe wraz z grupą polską w 1988 r. w regionie kazimiersko-nałęczowskim, a bazą tych ćwiczeń były Puławy. W 1989 r. ćwiczenia zorganizowane były w regionie Anjou i na wybrzeżu Atlantyku oraz w Paryżu (Olszewska, Wołanik 1991). Ostatni raz grupa studentów i pracowników Uniwersytetu Angers przebywała na ćwiczeniach terenowych w Polsce w 1990 r. Bazą tych ćwiczeń była Krynica,

a ćwiczeniami objęto region Beskidu Sądeckiego (S. K a c z m a r e k 1991). Czwarty i ostatni raz grupa łódzkich studentów omawianej specjalizacji odbyła ćwiczenia we Francji w 1991 r. Zajęcia nimi objęte realizowane były głównie na terenie Bretanii, studenci mieli również możliwość zapoznania się z miastami Angers i Paryżem (K o s t r z e w a, W o l a n i u k 1992). Trudności finansowe, jakie wystąpiły na początku lat dziewięćdziesiątych na obu współpracujących uczelniach, stały się przyczyną zawieszenia dalszej współpracy dydaktycznej. Łącznie, w ćwiczenia na terenie Francji ze strony polskiej wzięło udział 32 studentów specjalizacji geografia turystyki (każda grupa składała się z ośmiu studentów i dwóch pracowników). Podobna była liczba studentów francuskich, którzy uczestniczyli w ćwiczeniach na terenie Polski.

Studia z geografii turystyki na Uniwersytecie Łódzkim ukończyło ogółem 177 osoby, otrzymując dyplomy magistra geografii ze specjalizacją z geografii turystyki. W kolejnych latach dyplomy magisterskie otrzymało¹:

Rok	Liczba osób	Rok	Liczba osób
1985	8	1992	12
1986	3	1993	18
1987	13	1994	18
1988	15	1995	12
1989	5	1996	17
1990	12	1997	17
1991	11	1998	16

Zestawienie obejmuje tylko tych studentów, którzy zdali egzamin magisterski w terminie do 30 września 1998 r., czyli do daty formalnego zakończenia działalności specjalizacji. Różna liczba osób kończących studia w poszczególnych latach wynika ze skreślenia części słuchaczy z listy studentów lub powtarzania roku, bowiem roczny limit przyjęć na specjalizację wynosił od 12 do 16 osób każdego roku i był najczęściej wypełniany.

Podsumowując dorobek specjalizacji warto choć przez chwilę zatrzymać się nad tematyką prac magisterskich, jakie były podstawą uzyskania dyplomu magisterskiego ze specjalizacji „geografia turystyki”.

Przez cały okres istnienia specjalizacji podstawowe seminarium magisterskie prowadzone było przez prof. dr. hab. Stanisława Liszewskiego, który promował łącznie 120 magistrów. Promotorami pozostałych prac magisterskich byli: prof. dr. hab. Andrzej Mateczak – 19 osób, dr. hab. Elżbieta Dziegieć – 25 osoby, dr. Jolanta Jakóbczyk-Gryszkiewicz – 8 osób, dr. Sylwia Kaczmarek – 3 osoby i dr. Jacek Kaczmarek – 2 osoby.

¹ Różnica między datą uruchomienia specjalizacji w 1982 r. a datą opuszczenia uczelni przez pierwszych absolwentów wynika z długości trwania studiów specjalizacyjnych, które trwały trzy lata.

Tematyka prac magisterskich była dość szeroka i obejmowała dwanaście dużych bloków tematycznych. Najwięcej prac magisterskich dotyczyło funkcji turystycznej (39,5% wszystkich prac). W pracach tych określano funkcję turystyczną miast, gmin, zbiorników wodnych, muzeów, parków narodowych i krajobrazowych, parków i lasów miejskich, ogrodów działkowych, zamków, dworów i pałaców, uzdrowisk, wsi, stref podmiejskich, rezydencji i hoteli.

Następne dwa bloki tematyczne były jednakowo licznie reprezentowane w pracach magisterskich.

Problematyce przemian zachodzących pod wpływem turystyki głównie na obszarach wiejskich, a także procesowi tzw. urbanizacji turystycznej, poświęconych było 13,4% wszystkich prac. Taki sam udział miały prace dotyczące wypoczynku różnych grup społecznych, demograficznych i zawodowych (13,4%). Wśród prac zaliczanych do tego ostatniego bloku dużą część stanowiły opracowania dotyczące modelu wypoczynku zarówno wakacyjnego, jak i weekendowego i codziennego mieszkańców miast, osiedli oraz dzielnic mieszkaniowych.

Pozostałe grupy tematyczne reprezentowane były przez znacznie mniejszą liczbę prac. Atrakcyjności turystycznej miejscowości i obszarów, a także wartości turystycznej, zwłaszcza obiektów miejskich, poświęcono ogółem 10 prac. Monografie geograficzno-turystyczne miejscowości i obszarów były tematem siedmiu prac magisterskich, a osadnictwu turystycznemu poświęcono sześć prac. Walory turystyczne obiektów, obszarów czy miast były tematem pięciu prac i tyle samo prac poświęcono zagospodarowaniu turystycznemu. Cztery prace magisterskie wykonano na temat ruchu turystycznego i tyle samo dotyczyło słowników geograficzno-turystycznych gmin lub regionów. Ostatnia z wyraźnie dających się wydzielić grup opracowań (cztery prace) dotyczyła różnych aspektów przestrzennych i ekonomicznych związanych z funkcjonowaniem przedsiębiorstw turystycznych i obiektów hotelowych.

Pozostałe prace (8,1%) miały bardzo zindywidualizowaną tematykę. Wśród nich jako przykłady można wymienić prace dotyczące turystyki kwalifikowanej (polowania dewizowe, wędkarstwo), percepcji przestrzeni turystycznej, dziedzictwa kulturowego jako waloru turystycznego, turystyki kongresowej, metodologii opracowania przewodników turystycznych czy zawartości przewodników.

Tematyka prac magisterskich była odbiciem, z jednej strony, aktualnych zainteresowań badawczych pracowników naukowych Katedry, z drugiej zaś – indywidualnych życzeń studentów. Dominacja wśród tematów prac trzech grup: funkcji turystycznej, wypoczynku i zagospodarowania czasu wolnego, oraz przemian zachodzących pod wpływem turystyki i urbanizacji turystycznej (łącznie 66,3%, czyli 2/3 wszystkich prac) – dobrze oddaje zainteresowania badawcze w tym okresie pracowników Katedry Geografii Miast i Turyzmu, prowadzącej tę specjalizację. Zasięg terytorialny wykonywanych prac był dość rozległy i obejmował praktycznie całą Polskę, a w kilku przypadkach wykraczał również poza granice kraju. Ilustruje to załączona mapa (rys. 1). Na podkreślenie zasłu-

Rys. 1. Regiony i miejscowości będące przedmiotem badań na ćwiczeniach terenowych specjalizacyjnych oraz praktyk magisterskich studentów specjalizacji z geografii turystyki UL w latach 1982–1998

1 – ćwiczenia terenowe specjalizacyjne i specjalnościowe, 2 – prace magisterskie

Dessin 1. Régions et localités qui ont été objets de recherche au cours des stages scientifiques de spécialité et des stages de maîtrise des étudiants à la spécialisation: géographie du tourisme à l'Université de Łódź dans les années 1982–1998

1 – stages de spécialité, 2 – maîtrises

guje także fakt, że z nielicznymi tylko wyjątkami, wszystkie prace magisterskie wykonane na specjalizacji z geografii turystyki oparte były na bezpośrednich badaniach terenowych, co nadaje im cechy oryginalności.

Miarą poziomu merytorycznego wykonywanych na specjalizacji geografia turystyki prac magisterskich może być fakt, iż w 20 przypadkach wyniki badań i uzyskane w pracach rezultaty były przez ich autorów opublikowane w formie artykułów lub notatek w recenzowanych czasopismach naukowych (jest to liczba znana autorowi).

Na zakończenie podsumowania działalności specjalizacji z geografii turystyki na Uniwersytecie Łódzkim, warto kilka słów poświęcić absolwentom. Niestety, nie są nam znane losy wszystkich osób, które ukończyły specjalizację, choć wiele (po kilkadziesiąt osób) uczestniczy w cyklicznie organizowanych przez Katedrę spotkaniach absolwentów (odbyło się pięć takich spotkań).

Z grona absolwentów 11 osób podjęło pracę na uczelniach wyższych (głównie w Uniwersytecie Łódzkim), z czego siedem pracuje nadal. Z grupy tej trzy osoby uzyskały już stopień doktora, wzmacniając kadrę naukową i tworząc nowe pokolenie polskich geografów turystyki. Siedmioro absolwentów specjalizacji odbywa studia doktoranckie na Uniwersytecie Łódzkim, a cztery kolejne osoby uczestniczą regularnie w seminariach doktorskich odbywających się w Katedrze. Tak więc, w różnym zakresie, z działalnością naukowo-dydaktyczną na uczelniach związanych było ogółem 22 absolwentów, czyli praktycznie co osmy kończący specjalizację.

Znaczna grupa absolwentów podjęła pracę w przedsiębiorstwach i biurach turystycznych, część z nich po pewnym czasie zrezygnowała, ale inni stali się właścicielami biur i dzisiaj z powodzeniem utrzymują się na trudnym rynku turystycznym. Z posiadanych informacji wynika, że wśród absolwentów minimum 11 osób w 1998 r. prowadziło własne biura czy przedsiębiorstwa turystyczne w różnych miastach Polski, a kilkadziesiąt innych pozostało w zawodzie, pracując w biurach i instytucjach turystycznych.

Wśród absolwentów znajdują się również działacze społeczni realizujący swoją pasję turystyczną np. w pracach kół i oddziałów PTTK, a także pracownicy lub doradcy w Urzędzie Kultury Fizycznej i Turystyki.

Kilkanaście osób wyjechało na stałe poza granice kraju, gdzie pracują w różnych zawodach. Wśród absolwentów specjalizacji dość dużą grupę stanowią nauczyciele oraz osoby prowadzące własne przedsiębiorstwa związane z turystyką. Jeden z absolwentów wybrał stan duchowny.

Wprawdzie, jak wyżej wspomniano, nie znane są obecnie losy wszystkich, ponad 180, absolwentów specjalizacji „geografia turystyki” Uniwersytetu Łódzkiego, to jednak sądząc po losach tych, którzy utrzymują kontakty z Katedrą, ich przygotowanie zawodowe oraz przekazana w czasie studiów wiedza i określone zasady postępowania moralnego pozwoliły większości z nich znaleźć swoje miejsce w dorosłym życiu. Miarą łączności z uczelnią są wspomniane już spot-

kania absolwentów, w których uczestniczy po kilkadziesiąt osób. Mimo rozproszenia po kraju i świecie nie było jeszcze przypadku, aby podczas spotkania absolwentów nie było przynajmniej jednego reprezentanta każdego z roczników.

Zakończenie działalności specjalizacji „geografia turystyki” na Uniwersytecie Łódzkim nie kończy jednak procesu kształcenia kadr dla potrzeb turystyki na tej uczelni. Od 1 października 1994 r. uruchomiono bowiem na kierunku geograficznym UŁ samodzielną specjalność „geografia turystyki” i hotelarstwa z naborem od pierwszego roku. Korzystając z doświadczeń zdobytych przez lata prowadzenia specjalizacji, pracownicy Katedry Geografii Miast i Turystyki UŁ opracowali ambitny pięcioletni program kształcenia zarówno na studiach dziennych, jak i zaocznych. Jest to pierwsza w Polsce tego typu specjalność prowadzona na uniwersytecie. Pierwsi jej absolwenci uzyskują dyplomy magistra geografii ze specjalnością „geografia turystyki i hotelarstwa” w 1999 r.

Kontynuując rozpoczętą wcześniej prezentację prac magisterskich wykonanych na specjalizacji geografia turystyki (L i s z e s k i 1989, 1994) przedstawiam imienny wykaz prac wykonanych w latach 1994–1998. Wykaz ten zamyka pełną listę prac magisterskich wykonanych na specjalizacji w czasie całego jej trwania, tzn. w latach 1982–1998.

Wykaz prac magisterskich wykonanych na specjalizacji geografia turystyki na Uniwersytecie Łódzkim w latach 1982–1998²

1994 r.³

Andrzej Stasiak: *Morfologiczne i funkcjonalne przemiany osadnictwa w dolinie Warty na odcinku między miastami Warta i Uniejów.*

Elżbieta Zmysłowska: *Turystyka i wypoczynek mieszkańców osiedla Stare Chojny w Łodzi.*

Małgorzata Bródka: *Dawne dworki szlacheckie na obszarze województwa sieradzkiego, ich walory, pełnione funkcje oraz zagospodarowanie turystyczne.*

Jagna Hałaczek: *Monografia geograficzno-turystyczna miasta i gminy Choszczno.*

Imad Abdul Rachman Fadhily: *Walory turystyczne Iraku.*

1995 r.

Joanna Cichońska: *Wartość turystyczna ulicy Piotrkowskiej w Łodzi.*

Katarzyna Krawczyk: *Atrakcyjność turystyczna rezerwatu archeologicznego w Biskupinie.*

Ewa Walborska: *Turystyka i wypoczynek uczniów XXV LO w Łodzi.*

Małgorzata Rodacka: *Dziedzictwo kulturowe Kaszubów i jego wykorzystanie w turystyce.*

² Wykaz prac magisterskich wg kolejności przystępowania do egzaminu magisterskiego w każdym roku.

³ Jest to uzupełnienie wykazu prac osób, które zdały egzamin magisterski w 1994 r., ale po 30 lipca tego roku.

Witold Rogalski: *Weryfikacja zagranicznej oferty turystycznej PP "Grand Tour" w sezonie 1994 przez mieszkańców Łodzi.*

Elżbieta Jesiotr: *Walory turystyczne Skierniewic.*

Małgorzata Garbula: *Turystyka na obszarze Krasnobrodzkiego Parku Krajoznawczego i perspektywy jej rozwoju.*

Aleksandra Szymańska: *Model turystyki i wypoczynku mieszkańców osiedla Radogoszcz Zachód w Łodzi.*

Agnieszka Sudra: *Funkcja turystyczno-wypoczynkowa Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji na Osiedlu Bugaj w Pabianicach.*

Krzysztof Grzelak: *Przemiany pod wpływem turystyki w sołectwie Rosanów.*

Tomasz Caban: *Kolonizacja turystyczna sołectwa Księżę Młyny i Leśnik.*

Katarzyna Witkowska: *Percepcja przestrzeni turystycznej Łodzi przez jej mieszkańców.*

1996 r.

Jacek Woźniak: *Wpływ ruchu pielgrzymkowego na przemiany miejscowości na przykładzie Lichenia.*

Agnieszka Kuzak: *Funkcja turystyczna Ciechocinka.*

Marzena Bień: *Funkcja rekreacyjno-wypoczynkowa ogródków działkowych w Zgierzu.*

Anetta Gnatowska: *Funkcja wypoczynkowa parku im. A. Mickiewicza w Łodzi.*

Agnieszka Balcerak: *Turystyka i wypoczynek nauczycieli zgierskich szkół podstawowych i średnich.*

Agnieszka Stefańska: *Model turystyki i wypoczynku mieszkańców gminy Świnice Warmskie.*

Małgorzata Gwadera: *Turystyka i wypoczynek pracowników ŁZPB im. Obrońców Pokoju "Uniontex" s.a.*

Anna Ogłóza: *Ruch turystyczny w muzeum H. Sienkiewicza w Oblęgorku.*

Izabella Matysiak: *Funkcja turystyczno-kulturalna łódzkich pałaców pofabrykanckich.*

Monika Deląg: *Funkcja turystyczna łódzkiego oddziału PBP "Orbis" Sp. z o.o. i Hotelu Grand "Orbis" s.a. w Łodzi.*

Adam Pożarycki: *Słownik geograficzno-turystyczny gminy Cichów.*

Anna Żebrowska: *Obraz turystyczny Łodzi w świetle analizy zawartości treści przewodników.*

Elżbieta Pora: *Słownik geograficzno-turystyczny miasta i gminy Złocieniec.*

Ślawoj Tanaś: *Walory turystyczne cmentarzy wojennych z okresu I wojny światowej w Beskidzie Niskim.*

Agnieszka Brzezińska: *Słownik geograficzno-turystyczny polskiego Spisza.*

Marcin Żółtobrodzki: *Przemiany wsi Dziwnów pod wpływem ruchu turystycznego.*

Katarzyna Konczarek: *Atrakcyjność turystyczno-wypoczynkowa Łazienek Królewskich w Warszawie.*

1997 r.

Monika Baka: *Funkcja turystyczna Szczyrku.*

Anna Stepczuk: *Rola i znaczenie łódzkich placówek muzealnych.*

Dorota Stefańska-Bartczak: *Kolonizacja turystyczna obszaru położonego między Łodzią, Strykowem i Brzezinią.*

Marcin Szmitowski: *Funkcja turystyczna zabytku techniki na przykładzie Kanalu Ostródzko-Elbląskiego.*

Izabela Tomczyk: *Wartość turystyczna dawnego zespołu fabryczno-rezydencjonalnego Izraela Poznańskiego w Łodzi.*

Małgorzata Szarko: *Wartość turystyczna zespołu fabryczno-rezydencjonalnego Karola Scheiblera "Księżę Młyn" w Łodzi.*

- Jarosław Błaszczyk: *Łódź jako miejsce organizacji kongresów, konferencji i seminariów naukowych.*
- Katarzyna Denys-Skupieńska: *Funkcja poznawcza wycieczek szkolnych organizowanych przez biuro turystyczne "Panorama".*
- Agnieszka Denysz: *Funkcja turystyczno-uzdrowiskowa Nałęczowa.*
- Magdalena Majer: *Funkcja turystyczno-wypoczynkowa gminy Burzenin i jej przemiany w latach 1987–1996.*
- Agnieszka Ilczuk: *Atrakcyjność turystyczna miejskiego ogrodu zoologicznego we Wrocławiu.*
- Marcin Kołodziejczyk: *Przedsiębiorstwo turystyczne "Łódź" Centrum Usług Turystycznych jako organizator turystyki i wypoczynku mieszkańców Łodzi i województwa.*
- Krzysztof Langner: *Zduńska Wola jako przykład miejscowości przemysłowej o wkraczającej funkcji turystycznej.*
- Maria Jędrzejewska: *Wypoczynek wakacyjny uczniów klas ósmych skierniewickich szkół podstawowych w 1995 r.*
- Magdalena Malecka: *Funkcja turystyczna Wisły.*
- Jarosław Bernacki: *Słownik geograficzno-krajoznawczy gminy Sękowa.*
- Monika Kozera: *Funkcja turystyczna muzeów województwa piotrkowskiego.*
- 1998 r.
- Marek Lawin: *Funkcja turystyczna otuliny Magurskiego Parku Narodowego.*
- Mariola Seliga: *Funkcja turystyczno-wypoczynkowa zbiornika "Cedzyna" k. Kielc i przyległych sołectw.*
- Agnieszka Michalak: *Turystyka i wypoczynek mieszkańców osiedla "Pojezierska" w Łodzi.*
- Florentyna Tobor: *Wpływ ruchu pielgrzymkowego na rozwój Piekar Śląskich.*
- Andrzej Ambrozik: *Przekształcenia własnościowo-strukturalne w bazie noclegowej Karpacza po 1989 r.*
- Alicja But: *Zagospodarowanie turystyczne jezior Skorzęcińskiego i Powidzkiego.*
- Anna Dębowska: *Funkcja turystyczno-wypoczynkowa gminy Sieradz.*
- Katarzyna Starczewska: *Supraśl jako ośrodek turystyczno-wypoczynkowy.*
- Barbara A. Sieczkowska: *Przemiany sołectw Łdzań i Morgi pod wpływem turystyki.*
- Joanna Król: *Funkcja turystyczno-wypoczynkowa miasta Piły.*
- Grzegorz Drelich: *Funkcja turystyczna Majdanu Sopockiego.*
- Zbigniew Dąbrowski: *Funkcja turystyczno-wypoczynkowa Bolimowskiego Parku Krajobrazowego.*
- Joanna Majcher: *Rezydencja burżuazji śląskiej na obszarze dawnych powiatów: bytomskiego, katowickiego i tarnogórskiego do II wojny światowej.*
- Magdalena Węgrzyn-Nagadowska: *Funkcja turystyczno-wypoczynkowa gminy Łąck.*
- Piotr Pietrzak: *Funkcja turystyczna Brodnickiego Parku Krajobrazowego.*
- Beata Kleinschmid: *Funkcja turystyczna Leby.*

PIŚMIENICTWO

- D z i e g i e ć E., 1985, *Podyplomowe Studium Turystyki przy Instytucie Geografii Ekonomicznej i Organizacji Przestrzeni Uniwersytetu Łódzkiego*, Acta Univ. Lodz., Turyzm, 1.
- D z i e g i e ć E., 1990, *Sprawozdanie z pobytu we Francji grupy pracowników i studentów specjalizacji geografia turystyki Uniwersytetu Łódzkiego*, Acta Univ. Lodz., Turyzm, 6.
- J a c k o w s k i A. red., 1992, *Studium Turyzmu Uniwersytetu Jagiellońskiego (1936–1939)*, Zesz. Nauk. UJ, Prace Geogr., z. 89.

- Kaczmarek S., 1989, *Ćwiczenia terenowe z geografii turystyki w Polsce grupy pracowników i studentów francuskich z Uniwersytetu w Angers*, Acta Univ. Lodz., „Turizm”, 5.
- Kaczmarek S., 1991, *Ćwiczenia terenowe z geografii turystyki w Polsce grupy pracowników i studentów francuskich z Uniwersytetu w Angers*, „Turizm”, t. 1, z. 2.
- Kostrzewa J., Wolaniuk A., 1992, *Sprawozdanie z ćwiczeń terenowych we Francji grupy pracowników i studentów specjalizacji geografia turystyki Uniwersytetu Łódzkiego*, „Turizm”, t. 2, z. 2.
- Liszewski S., 1989, *Pięć lat specjalizacji z geografii turystyki na Uniwersytecie Łódzkim*, Acta Univ. Lodz., Turizm, 5.
- Liszewski S., 1990, *L'enseignement dans le domaine du tourisme a l'Université de Łódź*, Acta Univ. Lodz., Turizm, 7.
- Liszewski S., 1994, *10 lat specjalizacji z geografii turystyki na Uniwersytecie Łódzkim*, „Turizm”, t. 4, z. 2.
- Olszewska B., Wychowaniec A., 1987, *Sprawozdanie z ćwiczeń terenowych we Francji grupy pracowników i studentów specjalizacji geografia turystyki Uniwersytetu Łódzkiego*, Acta Univ. Lodz. Turizm, 3.
- Olszewska B., Wolaniuk A., 1991, *Sprawozdanie z ćwiczeń terenowych we Francji grupy pracowników i studentów specjalizacji geografia turystyki Uniwersytetu Łódzkiego*, „Turizm”, t. 1, z. 1.

Prof. dr hab. Stanisław Liszewski
Katedra Geografii Miast i Turystyki
Uniwersytet Łódzki
al. Kościuszki 21
90-418 Łódź

Wpłynęło:
14 lipca 1998 r.